

Årgång 47

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 3 2023

Krönika

Nu tar vi kampen för de kommande 100 åren!

Vykortet

New York

Ordförande har ordet

Facket är en kamrat som alltid står på din sida

Pensionsavsättningar

I förra numret av Pappers Magasinet belyste jag problemet med Fora eller rättare sagt Foras oförmåga att genomföra månatliga tjänstepensionsavsättningar. Jag nämnde att det var konstigt att information om detta inte var intressant för de fackliga tidningarna. Men den 23 augusti lossnade det. Efter samtalet med mig skrev Arbetets journalist Mårten Martos Nilsson en text om detta. Sanningen och informationen kom äntligen fram till LO-medlemmen. All heder åt Mårten och Arbetet för detta! Den viktiga informationen och förklaringen borde ha kommit från LO-styrelsen för länge sen. De visste tidigt att vi LO-medlemmar inte kommer få månatliga pensionsavsättningar efter den 1 januari 2023 men valde ändå att inte informera oss. Att inte följa en beslutad överenskommelse är ett misslyckande i sig men att tiga om det för oss medlemmar är nästan oförlåtligt. Läs gärna Mårtens text. Den är länkad från förbundets hemsida och avdelningens Facebook.

Organisationsgrad i Pappers

Tidningen Dagens Arbeta lyfter på sin hemsida problemet att organisationsgraden i Pappers avdelningar sjunker. Väldigt viktigt och oroande eftersom det får stark påverkan på maktförhållandet på arbetsplatsen. En fackförening med hög organisationsgrad har mycket starkare förhandlingsposition. Förhandlarnas kompetens och erfarenheter skulle aldrig räcka till för att teckna en förmånlig överenskommelse. Det är just tack vare att vi nästan alla är med i facket som gör att våra kort i förhandlingen är starka. Det är ni medlemmar som säkrar detta. Utan er skulle vi aldrig kunna skapa en bra arbetsmiljö och förmånliga lönevillkor. Men att alla är med är ingenting vi får gratis. En facklig styrelse måste organisera verksamheten så att medlemmens nytta är i centrum. Alla viktiga beslut ska demokratiseras genom ett starkt medlemsinflytande. Det är viktigt att facket inte upplevs som ett av de många försäkringsbolag. Det är vi inte!

Facket är en kamrat som alltid står på din sida, någon man vill ha med sig när det blåser på arbetsplatsen. Bara tillsammans kan vi säkra en bra löneutveckling. Vi i Hall-

"Att inte följa en beslutad överenskommelse är ett misslyckande i sig men att tiga om det för oss medlemmar är nästan oförlåtligt."

sta har väldigt hög organisationsgrad och vi är tacksamma för det.

Iggesund

Iggesunds ledning lade fram ett varsel om uppsägning på 60 anställda.

– Det är tragiskt, säger Christer Johansson, ordförande för Pappers avdelning 15. Christer har rätt! Det är tragiskt. Kartongmarknaden har kraftigt försämrats under det senaste året och affärsområdet har haft en negativ kvartalsutveckling. Självklart ska ledningen jobba hårt för att stabilisera resultatet. Men varför gå direkt på personalen? Varför måste alltid personalen betala det högsta priset? Varför kom den drastiska åtgärden så snabbt efter ett enda dåligt kvartal? Det är inte Holmens kännetecken. Vi har alltid varit stolta över att Holmens styrelse har visat tålamod i sådana lägen. Är det styrelsens beslut eller är det ledningen i affärsområdet som har drabbats av panik?

Vi fick också veta att bolaget inte tänker avsätta medel som kan underlätta neddragningsprocessen. Ett år efter att Holmen gjorde rekordresultat! Var är den sociala hållbarheten? Hur fungerar personalvården på Iggesund? Har ledningen minsta lilla empati ska de avsätta pengar som underlättar processen. Vi hör ofta att vi är företagets viktigaste resurs. Handlar det bara om inkörda floskler eller menas det? Om Iggesunds ledning inte kan avsätta medel för personalvård borde de göra det som en investering. Investering i goda relationer med Pappers avdelning 15. Goda framtida relationer mellan fack och arbetsgivare är nyckel för alla företags framgång.

Aleksandar

Till läsarna av Pappers Magasinet, här kommer en text om mig och vad jag gör på förbundskontoret.

Jag är uppvuxen i en liten by i Tornedalen, på gränsen till Finland, långt från stora industrier och pappersbruk. Mamma jobbade på vårdcentralen sex mil bort och pappa var bonde. Jag hade stora områden att leka på, nära till skog och älv, nära till släkt och vänner – en fin och rätt så fri uppväxt när jag summerar den.

Jag önskade mig grisar en gång som jag fick ha över sommaren. Babe och Frasse hette dem. De åt matrester, potatisblast och lång-fil som min pappa gjorde i stora plåthinkar. Men främst var det kor vi hade. Vi barn hoppade i höladan och hjälpte till på gården. När vi blev äldre var sommarjobben givna till att bygga elstängsel och köra traktor. När jag blev stor skulle jag bli veterinär.

Låg- och mellanstadiet hade vi i byn. Vi var fem i min klass. När vi lekte herren på täppan var det tjejerna mot killarna. Jag och Sofia vann oftast. Sen fick jag börja åka buss till skolan, högstadiet två mil bort och gymnasiet, sex mil bort. Jag nyttjade tiden på bussen till att göra läxor och sova. Somnade jag och missade att hoppa av, kom busschauffören och väckte mig. En av fördelarna med att bo på ett litet ställe.

Efter gymnasiet flyttade jag till Piteå och kärleken. Jag job-

PAPPERS MAGASINET NR 3- 2023

bade några år i snabbmatsbranschen. När jag hade ledsnat och skulle söka mig vidare ville jag gå en kort utbildning med stora arbetsmöjligheter. Det stod mellan att bli lokförare eller att börja plugga till processoperatör. Det blev det sistnämnda av den enkla anledningen att jag behövde välja det först.

Jag hade inte en susning av hur det skulle vara att jobba på ett Pappersbruk, men jag kom att trivas bra. Även om jag blev medlem snabbt så kunde jag inte så mycket om facket. Jag fick frågan att gå Pappers ungdomskurs och väl där kändes det med facket så självklart. När jag kom hem gick jag på mitt första medlemsmöte och drygt ett år senare blev jag förtroendevald.

När ung-projektet startade 2018 var jag med som en av fem ungersvariga. När Pappers sen ansökte om en junior ombudsman så tog jag chansen. Nu har jag varit anställd på Pappers i drygt 4 år. Mina första fyra månader fick jag möjlighet att gå LO:s ombudsmannautbildning vilken var en bra start för mig i mitt nya jobb. Därefter var det ung-projektet som tog det mesta av min tid. Idag är mina arbetsuppgifter lite annorlunda. Jag är ungersvarig och studieombudsman på förbundskontoret. Jag ansvarar för de kurser Pappers har samt handledarna som håller i dem. Jag är också med i olika kommittéer i LO där jag delar med mig av hur Pappers gör och får ta del av erfarenheter från andra förbund. Pappers är ett bra förbund, men vi är inte bäst på allt. Vi kan lära mycket av varandra.

Jag och min familj bor i en villa i Svensbyn utanför Piteå. Vår yngsta dotter går första klass och den äldsta gör sitt första år på högstadiet. Vi har en stuga i skogen intill en sjö. Här finner jag lugnet av att göra de dagliga sysslorna; bära vatten, värma bastu eller hugga ved. På vintern behöver vi ta skotern de sista kilometrarna. Rutinen är att jag eldar och värmer stugan medan sambon hämtar de sista sakerna från bilen. Jag är helt ointresserad av att köra skoter så arbetsfördelningen passar mig bra.

På fritiden dömer jag elitfotboll. Det är utmanande och kul. Träningen, matcherna och resorna tar tid vilket gör att andra intressen får ligga på paus. Politik är ett annat av mina intressen och jag är engagerad i sossarna hemma i kommunen.

Sara Wiinikka

Bullermätning

Varje år görs bullermätningar utanför pappersbrukets område för att kontrollera att den intilliggande omgivningen inte drabbas av störande buller. Det finns gränsvärden som är satta av Länsstyrelsen för hur högt industribullret får vara utanför grindarna. Det är sammanlagt tio mätpunkter och det är arbetsmiljöingenjören och arbetsställets huvudskyddsombud (ASHO) som genomför mätningarna.

För att mätningarna ska kunna genomföras behöver det vara tyst i övrigt. Mätningarna görs efter kl 22.00 då gränsvärdena är som lägst.

Skulle gränsvärdena överskridas är pappersbruket skyldigt att göra åtgärder för att minska bullret. Det har funnits fall då gränsvärdet överskridits. Det kan hända om till exempel någon fläkt varit sliten och låtit mer än vanligt.

Det kan också göras extra mätningar om det kommer in klagomål från allmänheten. De senaste åren har mätresultaten legat väl under gränsvärdena.

Mätning vid Kustvägen, nära Lilla bron.

Arbetsmiljöingenjör Tomas Rosenblad genomför en mätning under tystnad. Till och med ett skrap med foten kan störa mätningen.

Riskobservationer når målet

Målet fler än 400 riskobservationer under ett år har uppnåtts vilket är mycket bra. I dagsläget är 450 riskobservationer inrapporterade (rullande tolv månader). Nu gäller det att vi fortsätter att rapportera risker för att undvika tillbud och olyckor.

En riskobservation innebär att man observerat en risk i arbetsmiljön. Det är något som skulle kunna orsaka tillbud eller olycka om man inte gör något åt det. Det kan till exempel vara att en nödutgång är blockerad eller att ett skydd saknas på en maskin eller en otydlig instruktion. Det kan också vara relaterat till återkommande stress och/eller en upplevd hög arbetsbelastning. Eftersom rapporteringen av riskobservationer är viktig för att stoppa framtida olyckor är det mycket bra att vi nu har nått målet och att rapporteringen fortsätter att öka.

Lars-Åke Gardehed

MEDLEMSUNDER- SÖKNING 2023

Vad tycker du om Pappers?

Det är dags för den årliga medlemsundersökningen. Syftet är att lära oss mer om dig som medlem och följa upp resultatet från tidigare år. Resultatet hjälper Pappers att utveckla verksamheten.

Undersökningsperioden pågår mellan den 2 – 20 oktober. Alla medlemmar, med kontaktuppgifter i vårt medlemssystem, får en personlig länk via e-post eller sms från undersökningsföretaget Novus. Klicka på länken och svara på frågorna. Det tar ungefär 10 minuter.

Aktuella kontaktuppgifter

Logga in på Mina Sidor på pappers.se och uppdatera dina kontaktuppgifter så missar du ingen viktig information från Pappers.

Trisslott som tack!

Alla som slutför undersökningen kommer att få en digital trisslott som tack för hjälpen. **Trisslotten mejlas ut efter den 24 oktober** och du får den som personlig länk via mejl.

Resultat

Resultatet av undersökningen kommer presenteras på förbundsmötet den 29 - 30 november. Alla avdelningar som har över 20 svarande medlemmar kommer att få en Excel-fil med resultatet.

Mer information finns på www.pappers.se/enkat-23

Tack!

www.pappers.se/enkat-23

Att vara Förbundssekreterare i ABF innebär att man får vara med om många olika möten och doppa tårna i vitt skilda verksamheter och områden.

Vissa går undan, andra fastnar. Inte sällan de som ligger en varmt om hjärtat, och som öppnar upp samband, känslor och historier som knyter ihop funktion och person. Som öppnar luckor in i en själv.

Som den gången för ett par år sedan när jag var i Hallstavik, på Folkets Hus, för att fira ABF Norrtäljes 100 års jubileum.

Det var särskilt stort och betydelsefullt för mig, eftersom jag själv är uppväxt i Norrtälje, har hela min släkt och historia i Roslagen och började mitt politiska engagemang där, i SSU.

På förhand hade jag fått ta del av en fantastisk jubileumsskrift över hundraåringen, författad av Roger Berglund.

I denna skrift kunde man läsa följande om vad ABF Norrtäljes styrelse konstaterade på sitt första möte:

”Vi bygger det nya Sverige, i fabrikena och på kontoren, kring studielamporna.”

Detta citat säger och berör så mycket, och kan sammanfatta hela ABFs uppdrag och framväxt.

Men allt startade i Hallstavik. På pappersbruket.

På samma pappersbruk som ni som läser denna krönika jobbar, mer än hundra år efter att studielamporna tändes på den knappa fritiden - innan femdagarsveckan och åttatimmarsdagen som skulle komma att bli en del av det nya Sverige som byggdes i fabrikena.

I Hallstavik hade radikala ungdomar vid pappersbruket startat en studiecirkel redan 1917 och börjat bygga upp ett bibliotek av böckerna man läste i studiecirkeln.

1921 hade studiecirkelbiblioteket vuxit och ortens politiska och fackliga arbetarorganisationer bildade Hallstaviks lokala bildningsutskott, som senare bytte namn till ABF Hallstavik och sedermera till ABF Häverö.

Bruket, facket, ABF och Roslagen - ett stycke arbetarhistoria skapad av arbetarna vid bruket och nedtecknad av Roger Berglund, som även han var på jubileet.

Han visade sig ha arbetat tillsammans med en av mina morbröder på pappersbruket under 70-talet. Han hade ett tidstypiskt foto på dem båda, från jobbet, i varmt 70-talsolsken, lagom suddig för att göra bilden och stämningen varm.

På bruket jobbade även min pappa under mina småbarnsår.

Jag minns att han jobbade skift, sov ibland på dagarna när jag ville leka, och ofta var trött.

Återigen - ”Vi bygger det nya Sverige, i fabrikena och på kontoren, kring studielamporna.”

Jag formades av min uppväxt, av rådande värderingar, av klass och av geografi.

Ett av mina första föredrag handlade om arbetarrörelsens historia för Älmsta SSU för över 40 år sedan, med några decenniers perspektiv tror jag inte att jag då såg hur mycket av den historien som jag levde mitt i. Men det var en lanterna bland alla de där studielamporna som lyst över generationer i Hallstavik, Roslagen och landet, en del av livslångt lärande, bildning och kultur. Där skillnader har kunnat utjämnas.

Behoven har varit stora och de är lika stora framgent.

Men, nu hotas folkbildningen. Just när den behövs som mest.

När klasskillnader ökar, när fejknews frodas, när demokratin naggas i kanten.

När starka krafter vill splittra genom att ställa grupper mot varandra.

Genom att vilseleda, hitta syndabockar och attackera dem som vill se ett samhälle som håller ihop.

Debattklimatet har kapsejsat till den grad att alla som står upp för mänskliga rättigheter, civilsamhälle eller ett fritt kulturliv avfärdas som vänsterextremister.

Organisationer som är kritiska mot den förda politiken hotas med neddragningar.

Det är så lätt att känna vanmakt och bli paralyserad inför dessa snabba förändringar i politiken och det offentliga samtalet.

Till exempel så var den amerikanska historiken Timothy Snyder helt övertygad om att USA inte kunde annat än välja Hillary Clinton till president. När resultatet blev Donald Trump skrev han stridsskriften "Om tyranni : tjugolärdomar från det tjugonde århundradet" om vad historien har att lära oss om liknande situationer.

Jag kan varmt rekommendera er att läsa hela boken. Den är ganska tunn, endast 93 sidor men sylvass i sin analys.

Jag skulle vilja lyfta fram en lärdom som jag själv tagit till mig lite extra: lärdom nummer två: Försvara institutionerna

Det är institutionerna som hjälper oss att bevara vår anständighet. Men tyvärr riskerar de att falla en efter en, vare sig det gäller diskrimineringsombudsmannen, public service eller studieförbunden. Såvida inte var och en försvaras från första början. Snyders lärdom och uppmaning är väldigt rak: välj en institution och ta strid för den.

För mig som ABF:are ligger folkbildningens institutioner mig varmt om hjärtat. Det ingår i mitt jobb som förbundssekreterare. Men som privatperson känner jag också hur viktigt det är för mig som samhällsmedborgare. För jag vet vilken betydelse det har för alla de hundratusentals, vissa är miljontals, som tar del av folkbildningens verksamhet.

Folkbildningens bärande idéer och vilja att skapa mötesplatser är som allra mest nödvändiga i en tid som så starkt präglas av splittring och polarisering. Jag är övertygad om att folkbildning är det bästa kittet, för att hålla ihop människor och ett samhälle. Eftersom det ger näring åt oumbärliga känslor som ansvar, gemenskap och tillit.

Men det vet ju ni. Som startade med studier på pappersbruket redan 1917.

Nu tar vi kampen för de kommande 100 åren!

Annica Dahl

PERNILLA WESTMAN

*En härva av trassel
känns omöjlig att reda ut
Rätta viljan måste gödas
och ett berg fast beslut*

*Marken som gungar
blir inte stabil
När man velar och hattar
håller inte fast och är labil*

*En orkan av känslor
man själv blåser upp
stormar vidare om
man inte säger nog och stopp*

Ett livslångt lärande genom omställningsstudiestödet

Som en del av förhandlingarna om ett nytt huvudavtal ställde Svenskt Näringsliv och LO krav på den förra regeringen

att införa ett s.k. omställningsstudiestöd. Den förra regeringen levererade i enlighet med parternas överenskommelse. Vad är då omställningsstudiestödet?

Omställningsstudiestödet är en möjlighet för de mellan 27 och 62 år som arbetat en längre tid (minst 8 av de senaste 14 åren). Det krävs även att den som ansöker har arbetat minst 12 av de senaste 24 månaderna. I normalfallet uppfyller en typisk medlem i Pappers förutsättningarna för att få ta del av omställningsstudiestödet. Genom omställningsstudiestödet ges en möjlighet för Pappers medlemmar att studera på heltid under en period om 44 veckor med en ersättning som oftast motsvarar 80 procent av den tidigare lönen. Om man är minst 40 år gammal får utbildningen även vara längre än 80 veckor (där stöd ges under de första 44 veckorna). Ersättning ges både genom en statlig del samt genom kollektivavtalet. Denna ersättning kan även kompletteras med studielån.

Utifrån ett internationellt perspektiv är detta en helt unik möjlighet för arbetstagare att vidareutbilda sig senare i livet. Detta är frihet på riktigt enligt Pappers.

Möjligheten gäller för utbildningar som anses stärka ar-

betstagarens ställning på arbetsmarknaden. Vår omställningsorganisation TSL kan hjälpa till med råd om utbildning och hur man ska tänka kring möjliga studier. Det är bara att slå en signal till TSL för att få närmare information eller besöka deras hemsida som innehåller mycket bra information (tsl.se alternativt 010-480 91 00).

Tyvärre har den nuvarande regeringen valt att inte förvalta denna fina reform på ett bra sätt då CSN (Centrala Studiestödsnämnden), som handlägger den offentliga delen av stödet, inte fått de anslag som behövdes för att kunna handlägga ärenden i rimlig fart. Resultatet har blivit att huvuddelen av studiestödet risker att brinna inne. Inom fackföreningsrörelsen arbetar vi intensivt med denna fråga i syfte att förmå regeringen att följa parternas överenskommelse Förhoppningen är att regeringen lämnar ett positivt besked i budgeten.

Av den senaste genomgången av hur omställningsstudiestödet används framgår att 45 procent av de som beviljades omställningsstudiestöd skulle gå på yrkeshögskolan samt 10 procent på Komvux. Det visar tydligt att omställningsstudiestödet är lika viktigt för arbetare som tjänstemän.

Om du är lite osäker på om ditt nuvarande jobb är rätt för dig eller om du vill vara ledig från arbetet för att bygga på din kompetens så ta nu chansen! Förutsättningarna har aldrig varit bättre. Glöm inte heller att vårt kollektivavtal i princip ger dig en ovillkorlig rätt till ledighet.

Robert Sjunnebo
förhandlingschef

Bruttolön (kr)	Omställningsstudiebidrag med kollektivavtalet kompletterande studiestöd (kr)	Omställningsstudielån (kr)	Totalbelopp (kr)
20 000	16 000	2 520	18 520
25 000	20 000	3 150	23 150
30 000	24 000	3 780	27 780
35 000	25 000	6 270	31 270
40 000	26 000	8 820	34 820
45 000	29 250	9 920	39 170
50 000	32 500	11 030	43 530

Nyhet
Sparkapitalkonto

Ett sparkonto räcker!

Öppna ett Sparkapitalkonto och du har ett konto som ger hög ränta från första kronan, för närvarande 3.15 %* om du har 50.000 kr eller mer på kontot. Har du under 50.000 kr är räntan 1.85 %*.

Kontot omfattas av den statliga insättningsgarantin **Fria uttag från kontot. Spara på kontot genom att ha en överföring varje månad eller sätt in en summa när det passar dig.

Vill du diskutera sparande eller har du andra frågor om privatekonomi? Boka ett möte via roslagenssparbank.se/boka så möts vi antingen digitalt, via telefon eller på kontoret.

Varmt välkommen önskar Dragica med kollegor på Hallstavikskontoret.

Scanna QR-koden för att läsa mer och starta ditt Sparkapitalkonto. roslagenssparbank.se/spara.

*Ränta per 2023 07 13

**Kontot omfattas av den statliga insättningsgarantin enligt beslut från Riksgälden. Kontohavare har rätt till ersättning för sin sammanlagda kontobehållning i banken med ett belopp som motsvarar högst 1.050.000 kronor. Riksgälden ska göra ersättningen tillgänglig för utbetalning inom sju arbetsdagar från den dag banken försattes i konkurs eller Finansinspektionen beslutade att garantin ska träda in. Utöver detta belopp kan kontohavare enligt lag under vissa förutsättningar få ersättning för vissa insättningar som hänförs till särskilt angivna händelser, t ex försäljning av privatbostad, avgångsvederlag och försäkringsersättning, med högst 5 miljoner kronor. En längre tid för utbetalning kan då aktualiseras.

Ronja, Jonathan, Emma och Elin diskuterar och utvärderar den lokala FGU:n

Under våren, strax innan sommaren, höll vi en lokal facklig grundutbildning. Denna gång var kursen riktad mer mot de yngre medlemmarna. Kursens syfte är att upplysa medlemmarna om bland annat Pappers historia samt hur Pappers avtalsområde fungerar och hur medlemmen kan påverka den fackliga verksamheten.

Som Ungdomskommitténs sammankallande tog jag kontakt med några kursdeltagare för att höra vad de tyckte om kursen.

På Pappers expedition träffade jag Elin Hallén, Ronja Forsén och Jonathan Falkenström.

Övergripande tyckte de alla att kursen var väldigt bra och lärorik. Man fick en större överblick av vad facket är och vad facket gör.

Kursens uppbyggnad var bra och antal kurstillfällen räckte för att få en mer helhetlig bild över vad facket är. Ungdomarna tyckte att kursen var betydligt roligare än vad de trodde att den skulle vara.

Flera olika föreläsare blev det. Det var en tredagarskurs där de två första dagarna hölls lokalt och den tredje dagen

fick man åka till Stockholm och besöka förbundet. Man besökte även riksdagen och fick en rundvisning. Vår värd var riksdagsman Leif Nysmed.

Alla tre höll med om att det var superbra att få komma ut och träffa folk på förbundet, se riksdagen och få en rundvisning där.

Det som var en av de bästa sakerna var att Folksam kom och berättade om försäkringar och vad de gör för oss som är med i facket. Ungdomarna tyckte att det var en väldigt bra presentation av vad Folksam är och man fick en bättre inblick i alla försäkringar vi har via Folksam och facket. En sak man även fick upp ögonen extra för var pensionen, om hur viktigt det faktiskt är att börja spara i tid.

Och till sist kom frågan om varför de valt att engagera sig fackligt?

Jonathan säger att han fick en väldigt positiv inblick i facket och känner att han nu vill engagera sig mer och vara mer delaktig nu efter kursen.

Ronja som också är skydds- och kontaktombud nere i hamnen känner att hon fått mera kött på benen när det

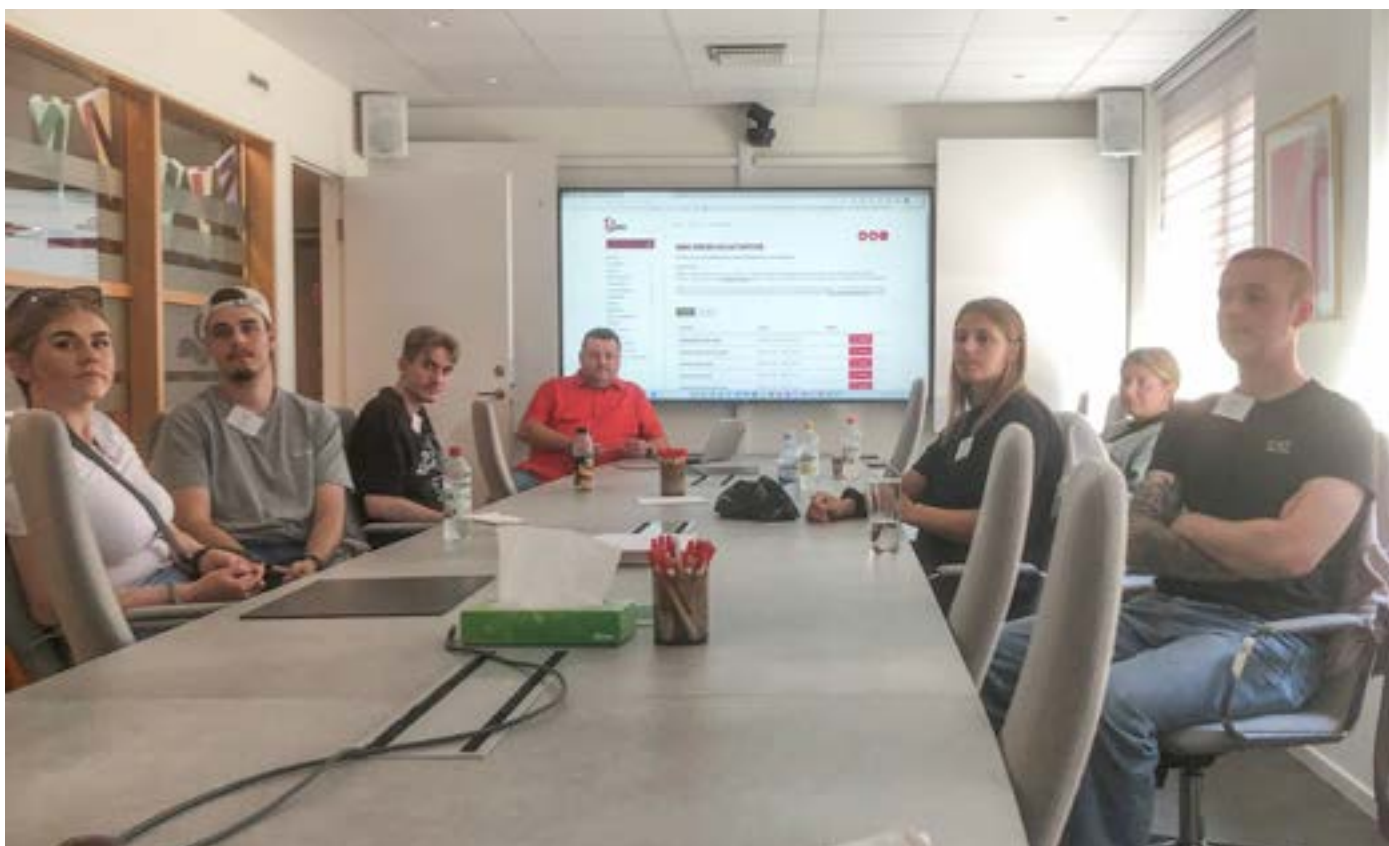

kommer till facket och hon säger att hon verkligen trivs i sin roll som skyddsombud. Hon har fått bra stöttning och vägledning om vad rollen innebär.

Elin tycker att kursen var en bra ögonöppnare för vad facket gör mer ingående och det var intressant att få lite

historia bakom hur facket kom till och att få veta mer om vägen till varför det är som det är idag, hon vill engagera sig fackligt för tryggheten och gemenskapens skull.

Emma Sjögren

FGU-kursdeltagare besökte Förbundskontoret den 20 juni

Riksdagsman Leif Nysmed förklarar hur arbetet i riksdag fungerar

Till minne av Lena Widnersson

Den 20 juni drabbas vi av ett sorgesbesked. Det är vår arbetskamrat Lena Widnersson som, blott 56 år, har avlidit efter en tids sjukdom. Lena kom, tillsammans med kompiserna Marja, till Hamnen i februari 1989. Efter som hon inte hade något körkort blev hennes huvudsyssla att vara tallyman, till vardags benämnd som prickare. Detta innebar att räkna av utlastade rullar, först för hand och sedan, när den nya tekniken kom, datamässigt med en handscanner. Hon kom senare att ta körkort och börja arbeta som truckförare. De sista åren var hon stationerad som försteman på bilutlastningen med arbetsuppgifter främst bestående av att räkna och kontrollera det papper som skulle lastas ut. Hon var även, under en tid, aktiv i styrelsen i vår Hamnklubbsektion. Bilbingo med vännen Gunsan och att åka och storhandla på Ullared var två av hennes stora passioner i livet. Vi lyser frid över hennes minne.

Robert Wahlström

Lena Widnersson

Bilutlastningen

Från utlastningen rullar lastbilar med pappersrullar i en strid ström varje dag, måndag till fredag. Pappersmagasinet träffade några av de chaufförer som hämtar papper hos oss.

Carl från Borås, som lastat av husmoduler i Norrtälje tidigare idag. Lastar nu papper här som ska till Wallhamn på Tjörn för vidare färd med båt till Israel. Han och en kompis delar på körningarna i lastbilen, målet är att lastbilen alltid ska rulla på jobb.

András från Ljungby, som kört från Uppsala idag och sedan ska till Göteborg. Han är ute på vägarna hela veckorna och gillar att arbeta ensam och det här jobbet passar honom perfekt.

Sydney från Södertälje, kom från Nynäshamn idag och ska tillbaka dit med rullarna han lastar här. Han utgår från Södertälje varje dag och kör aldrig längre turer än att han kommer hem på kvällen.

Gemensamt för alla tre är att de poängterar friheten i jobbet som en stor anledning till att de trivs så bra.

Carita Holmberg

András Székely

Carl Eriksson

Sydney Amaechi

Under en resa i Zimbabwe besökte Vuokko Gweru National Park där de bevarar och främjar den afrikanska naturen och vildmarken, särskilt lejonerna som är hotade av utrotning. Denna lejonunge är föräldralös och ska återföras till ett vilt liv när den är vuxen. Lejonerna är vana vid människor men inte tama.

Vuokko började på Hallsta Pappersbruk 1974 och har jobbat vid de flesta pappersmaskinerna, oftast rullmaskinerna. Den sista hon jobbade på var PM 12 då hon gick i pension 2019. Vuokko har varit engagerad i avd 68 och varit både skyddsombud, kontaktombud och suttit med i styrelsen under några år.

- Facket är viktigt och jag har alltid gillat att ha information och kunskap om det som påverkar mig. Och man gör det ju också för sina arbetskamrater, för att vi ska ha det bra på jobbet, säger Vuokko.

Vuokko är uppvuxen i Finland och kom till Hallstavik 1974 när hon var 20 år. Planen var då att jobba på bruket ett tag för att sedan flytta till Australien. Allt var planerat och förberett för en flytt, hon behövde bara jobba ihop pengar till resan. Men som det så ofta blir så kom kärleken emellan och Vuokko blev kvar i Hallstavik.

Ett av Vuokkos stora intressen i livet är resor, att se andra delar av världen och uppleva andra kulturer. Hon räds inte strapatsrika och lite mer krävande resor. Inte heller

är det bekvämlighet på hotell som lockar utan hon reser gärna med Rosa bussarna eller går vandringar till intressanta platser. Med Rosa bussarna har Vuokko rest till Peru, Kilimanjaro och Sydafrika.

- Det är jättebra att åka med Rosa bussarna, det är rundresor och man får se mycket och samtidigt lära känna nya människor, säger Vuokko.

Även en resa med Rosa bussarna till Australien var planerad till januari 2020, äntligen skulle hon komma till Australien. Vuokko planerade också att sälja huset efter att hon kommit hem från resan, men en ivrig spekulant gjorde att hon sålde innan resan och hon fick då hyra ett förråd på Folkets hus för att förvara sina saker under tiden hon skulle vara bortrest. Under utröjning av saker från huset råkade Vuokko halka på en isfläck och ramlade så illa så att knäskålen sprack. Där försvann resan till Australien och det blev en månad med benställning i stället och nu var hon även bostadslös. Hon fick bo hos en väninna under tiden hon letade lägenhet. Tack vare

en bra försäkring fick hon tillbaka alla pengarna som hon hade betalat för Australienresan.

Sedan kom pandemin och resandet blev satt på paus. Det blev desto mer tid med Vuokkos andra glädjeämnen i livet, barn och barnbarn. De träffas ofta och Vuokko prioriterar att göra saker tillsammans med barnbarnen i stället för att köpa dyra presenter. De gör många roliga saker ihop, bland annat bygger de kojor i skogen och lever friluftsliv.

Vuokko är även med i ett cykelgäng bestående av tidigare arbetskamrater från pappersbruket. De reser till olika platser både i Sverige och utomlands. De har bland annat cyklat på Gotland, Åland och västkusten. De har även varit till Rom och Riga. Nu är en resa till Sättra Brunn planerad.

När vi träffas för denna intervju är Vuokko nyss hemkommen från en vandring tillsammans med en väninna i Padjelanta nationalpark, som är en del av världsarvet Laponia och ligger i Jokkmokks kommun.

- Det är otroligt vackert där och vi hade fint väder hela tiden, berättar Vuokko.

Vuokkos ryggsäck var inte den bästa för vandringen och satt inte så bra. På slutet av vandringen hade de det jobbigt, knäna hade tagit mycket stryk och gjorde ont. Två män såg dem på håll och kom och bjöd dem till sin sameby. De hade sett Vuokko och hennes väninna i kikaren och sett att de hade det jobbigt. Vuokko och

Vuokko på besök hos avd 68 expedition.

väninnan blev bjudna på mat, bastu och fick övernatta i en samekåta.

- Vi hade gått förbi samebyn för vi ville inte störa eftersom vi hade hört att det kunde vara lite känsligt. Men alla var väldigt hjälpsamma och välkomnande. Vi bjöds bland annat på rökt sik på knäckebröd, det var himmelskt gott, säger Vuokko.

Nu ska Vuokko vila knäna och se till att de blir bra igen. Att komma till Australien står fortfarande på önskelistan.

- Det har blivit så dyrt nu efter pandemin, men vi får se, ler Vuokko.

Vi hoppas att det blir tredje gången gillt för Vuokko och att hon får uppleva Australien på pigga knän.

Carita Holmberg

Vuokko och Ulrika Enlund på väg mot ruinstaden Machu Picchu i Peru. Bergskedjan Anderna ses i bakgrunden.

En dag på expeditionen knackade det på fönstret. Utanför stod Kurre och såg frågande ut. Han var nyfiken på vilka vi var. Han ser oss ofta från matautomaten som han hittat i ett träd. Vi tog oss självklart tid för att prata med Kurre.

Så här är det Kurre! Vi är en fackförening, en slags klubb där arbetare på bruket organiseras för att hjälpa varandra och få det bättre på jobbet. Tänk dig att du och dina ekorrkompisar har skogen som arbetsplats. Den stygga vargen äger skogen och anlitar er för att samla ekollon som han matar vilda grisar med. Som belöning får ni ett antal ekollon själva för att säkra mat på bordet. Ibland är vargen girig och ger er färre ekollon än det ni har kommit överens om. Ni blir ledsna och oroliga över hur ni nu ska säkra maten till ungarna över vintern. I stället för att protestera en och en och bli ett lätt byte för vargen kan ni organisera er och tillsammans uppvakta honom. När han ser hur många ni är kommer han förstå att om ni slutar samla ekollon för honom kommer grisarna bli magra och vargen kommer inte få tillräckligt med mat själv. Han kommer bli kompromissvillig och genom förhandling

kommer ni få en rättvisare betalning. Många ekorrar tillsammans är starkare.

Det är vad fackföreningar gör. De hjälper människor att prata med sina arbetsgivare och säkerställer att alla får rättvisa löner och bra arbetsvillkor.

Rättsskydd - ibland händer det olyckor i skogen, och det kan vara farligt. Om du skadar din svans eller något annat, skulle det vara bra att ha någon som kan hjälpa dig när Skogskassan börja jävlas med dig och kräver av dig att ta ett annat jobb, som till exempel - mjölkproduktion. Skogs-AFA kan ifrågasätta dina skador orsakade av olycksfallet. De kan få för sig att du har drabbats av arbetssjukdom då du har klättrat i träden under så många år. Som medlem i Pappers avd. skog får du tillgång till rättsskydd som kan ta fajten mot de stygga skogsmyndigheterna medan du vilar och tar hand om svansen. Fackföreningar hjälper sina medlemmar med sådant.

Arbetsmiljö och säkerhet, vi vet alla att det är viktigt att skogen är säker att leka och äta i. Pappers avd. skog ser till att skogen är säker för ekorrarna att jobba i. De ser också till att alla regler följs för att undvika farliga situationer.

Utbildning och yrkesutveckling, precis som ni ekorrar lär er nya saker när ni hoppar från träd till träd, hjälper fackföreningar sina medlemmar att lära sig nya saker och bli bättre på sina jobb. Det är som att få extra träning för att bli en bättre ekorre.

Solidaritet och gemenskapen Kurre – det är det som gör oss starka! Vi hjälper varandra och stöttar varandra när det behövs. Det är som om du och dina ekorrkompisar alltid har någon att prata med och lita på när något är fel.

När Kurre fått höra allt detta ville han också gå med i facket.

Aleksandar

Bokslut från avd 50 i Kvarnsveden

Det är en allvarlig och dystert stämning på omslagsbilden från manöverrummet på PM 12 i Kvarnsveden. Operatörerna väntar på att den sista pappersmaskinen ska stanna för gott och en 121-årig industriepok går i graven.

Den 20 april 2021 kom chockbeskedet att Stora Enso tänker lägga ner det stora och moderna pappersbruket i Kvarnsveden. Den 29 september stannar PM 10 och dagen efter PM 12. Om denna process handlar boken "Slutet på en industriepok, Kvarnsvedens pappersbruk 1900-2021". Det är Pappers avd 50, och inte minst dess tidigare ordförande Sonny Waern, som står bakom utgivningen. Avdelningen har tidigare gett ut flera böcker och skrifter om Kvarnsvedens historia och sticker ut som den avdelning som bäst dokumenterat sin arbetsplats och dess människor. Detta sista är viktigt. Man har medvetet lyft fram de anställda på bruket och gett dem en plats i historien. Det är människornas arbete och liv som är grundvalen för all utveckling.

Avd 50 har anlitat Karin Wennermark (text) och Hasse

Eriksson (foto) för att skildra nedläggningen och dom har fått ihop en fin berättelse trots det tråkiga i själva händelsen. Vi får följa med från beskedet om nedläggningen, tiden fram tills maskinerna stannar men även vad som hände därefter. Boken följer upp många individer och hur det gick för dem. Några gick i pension, andra fick nya fasta eller tillfälliga jobb, en del studerar och somliga hamnade hos a-kassan. Det är så verkligheten ser ut när en större arbetsplats försvinner. Det är inte utan att man blir berörd när man läser boken.

Boken avslutas med ett kapitel om konsten på KP och vad som eventuellt händer med den. Självklart – inte en bok från avd. 50 utan att konsten får sin givna plats.

Den 30 april 2023 upphörde Pappers avd 50 som avdelning och dess kvarvarande medlemmar fördes över till avd 111 i Grycksbo. Vi kommer ihåg och saknar Anders, Patrik, Göran, Janne, Conny och alla andra, inte minst Evy och Sonny, som vi träffat och samarbetat med under många år. Det är någonting som fattas vid våra träffar nu. Vi önskar alla från Kvarnsveden allt gott och LYCKA TILL!

Roger Berglund

MOTORSÅGSKURS - INTRODUKTION

Glädjande kan vi meddela att vi nu ligger i startgroparna för en ny motorsågskurs klass AB! Liksom senast börjar den med ett tillfälle då vi introducerar kursen. Introduktionen sker den 23 november kl 18.00.

Kursledaren Torsten Pettersson går då igenom upplägget för utbildningen, det tar ca 1,5 h, och viktiga saker som vilken vana och erfarenhet man har sedan tidigare, utrustning och säkerhet, ekonomi, avverkningsplats och självklart datum för den kommande kursstarten (denna tas fram gemensamt).

Då har man lite tid på sig att komplettera med tex den utrustning som kan komma att behövas.

Kursen i sig beräknar vi komma igång med efter årsskiftet.

Priset för utbildningen kommer att vara 4500 kr samt registreringsavgiften till "Säker skog" á 360 kr, moms tillkommer. Ett mycket attraktivt pris! Dessutom subventionerar Pappers avd 68 registreringsavgiften.

Utbildningen kommer att ha plats för 5-6 personer
Ni som är intresserade –
anmäl er så snart som möjligt!

Anmälan görs till Pappers expedition på 0175-263 90.

Curt Larsson visades i Skebobruk

Sommarens stora utställning i Gamla Hotellet i Skebobruk tillägnades Hallstaviksfotografen Curt Larsson som gick ur tiden för 10 år sedan. Ola Hjelm, som driver kulturcentret, hade lånat bilder ifrån Pappers avd 68ans arkiv. Av dessa valde han ut drygt 30-talet bilder som hängdes i utställningen. De utvalda fotografierna erbjöds till försäljning i en begränsad upplaga. Även några av Curts böcker fanns under utställningstiden till försäljning, andra böcker fanns som visningsexemplar.

Till invigningen den 1 juli hade Ola bjudit in Roger Berglund från Pappers avd 68. Han berättade om bakgrunden till att 68an fått denna gåva av Curts änka Sonja Larsson och lite om hur avdelningen tänkt förvalta Curt Larssons minne. Bland annat hade tidigare i år ett särskilt utrymme reserverats inne på biblioteket i Hallstavik där Curts bilder kommer att visas permanent.

Curt var ingen yrkesfotograf, han arbetade på pappersbruket från 14 års ålder fram till sin pension. Han var aktiv i Hallstaviks fotoklubb och deltog i utställningar och tävlingar. Sitt stora genombrott fick Curt när han vann en fototävling 1971 i Hylands Hörna. 1973 gav han ut sin första fotobok *Porträtt av Hallstavik*. Den kom att följas av ytterligare tio böcker. Roger återberättade en historia från

en arbetskamrat till Curt. Någon recensent hade kallat Curts böcker för "ädelpekor". Eftersom Curt inte visste vad det betydde tog han redan på det och blev mycket nedstämd när han förstod innebörden. Tiden har dock gett Curt Larsson återupprättelse och många ser idag hans bilder och gärning som en av de mer betydelsefulla inom svensk fotografi.

Curt levde och verkade i Hallstavik och alla kände honom och tvärtom. Det medförde att Curt kunde komma nära och fotografera i samverkan med dem han fotograferade. Han kom inte utifrån. Han var en av dem. Det byggde på förtroende. Därmed blev Curt Larssons bilder också naturliga på riktigt.

Så här sammanfattar Ola Hjelm sommarutställningen: Vi har tangerat publikrekordet med drygt 1500 besökare. Responsen från besökare var genomgående att detta var en mycket uppskattad utställning. Framförallt gillade folk att få se tidsandan och de lågmälda vardagsuttrycken i bilderna. Och dessa kommentarer kom inte bara från Hallstaviksbor (som ju var många) utan även genomresande besökare. För mig som utställare var kanske det mest intressanta att få höra de många historier som besökare berättade om personer och företeelser från bilderna och böckerna. Jag tror också på en fortsättning med ännu fler bilder på en centralare ort än Skebobruk då Curt Larsson berättargärning är helt unik och borde vara tillgänglig för en betydligt större publik.

Roger Berglund

Göran Brunius "Härfåglar"

Göran Brunius (1911-2005) var en på sin tid känd konstnär och författare. Han gick hos Otte Sköld och Bror Hjort innan han kom in på Konstakademien under 30-talet men har även studerat i Paris och Madrid. Hans första utställning var i Stockholm 1933. Han har haft åtskilliga utställningar i Sverige och utomlands bland annat i Moskva och New York. Hans favoritmotiv var fåglar och hans etsningar på dessa spreds via t ex Konstfrämjandet till många hem och offentliga lokaler. Genom en gåva

hamnade en av dessa etsningar "Härfåglar" hos avd. 68. Göran Brunius skrev ett flertal böcker som han också illustrerade, fr a om fåglar, fjärilar och skärgård. För oss roslagsbor kan det vara av intresse att veta att Brunius tilldelades Albert Engströms pris 1998. Göran Brunius var också en folkbildare och reste runt och höll föredrag om konsten. Han besökte Hallstavik den 10 november 1975 och föreläste på Folkets Hus under rubriken "Utflykt till Björkskär" för 230 pensionärer i ett arrangemang av ABF.

Björkskär, stugan vid viken. Olja

Det finns en annan historia kring Brunius också. Konstnären Anders Zorn hade en segelbåt "Mejt" som, genom konstnären, också blev känd – fick nästan ikonstatus. Göran Brunius var seglare och konstnär i likhet med Zorn. Han köpte Mejt och den berömmelse som följde med det. På 80-talet uppstod en debatt i media huruvida Brunius Mejt var samma båt som Zorns båt. Göran hävdade bestämt att så var fallet men experter ansåg att Brunius segelbåt var en replika med vissa detaljer från Zorns båt som tidigare skattat åt förgängelsen. I samband med en utställning i Norrtälje kom han seglandes med Mejt in till hamnen.

Några exempel på böcker av Göran Brunius; Se på fåglar (1955), Berber, mayas, fågelbon (1965), I skärgården (1996) samt antologin Fågelpoesi (1962) av Bo Setterlind med etsningar av Brunius.

Roger Berglund

Göran Brunius Självpporträtt Nationalmuseum

Mejt i Norrtälje 1986

Foto RB

■ MEDLEMSFÖRMÅN

Att kunna hyra ett släp billigt är en uppskattad förmån i vår avdelning. Det blir ganska många uthyrningar under ett år. För finare och känsligare saker typ möbler och liknande använder vi släpet med kåpan medan trädgårdsavfall eller byggmaterial transporteras i släpet med galler. Att hyra är ganska enkelt. Man bokar släpet på expeditionen, på plats, via telefon eller mejl. Nycklarna kan återlämnas under expeditionens arbetstid eller på kvällen genom att lämna nycklarna genom expeditionens brevinkast. Verkligen smidigt! Betalningen sker med swish. Vi kontrollerar inte släpet efter varje användning då vi litar på att avdelningens medlemmar använder det efter det beslutade regelverket. De är vår gemensamma egendom och vi borde alla ta väl hand om dem.

Tyvärr är det inte alltid så. Väldigt ofta städar man inte släpet efter användningen. Ibland lånar man släpet med kåpan och fraktar avfall eller ved. Man tänker inte på att någon annan kan få en fin soffå förstörd av grus. Tråkigt! Senaste skadan var väldigt allvarlig. Man har överbelastat släpet så hårt att båda stötdämparna skadades och en infästning spräcktes. Att åtgärda skadan hos en verkstad skulle kosta väldigt mycket pengar. Som tur är har vår

medlem Janne Wendén ställt upp och kommer att reparera släpet. Avdelningen kommer att betala reservdelar helt onödigt. Avgiften för att hyra ett släp är låg och används för bland annat besiktning och skatt samt mindre reparationer. Ca 2500 kr blir kvar varje år. De pengarna samlas för att efter ett antal år köpa nya släp. Tyvärr dränerar en sådan allvarlig skada bufferten ordentligt. Styrelsen har beslutat att höja avgiften till 100 kr då vi ser behov av att byta ut släpet med kåpan inom de närmsta fyra åren. Hoppas verkligen att alla som lånar släpet i framtiden vårdar det med omsorg.

Aleksandar

■ FÖRR OCH NU **PM2**

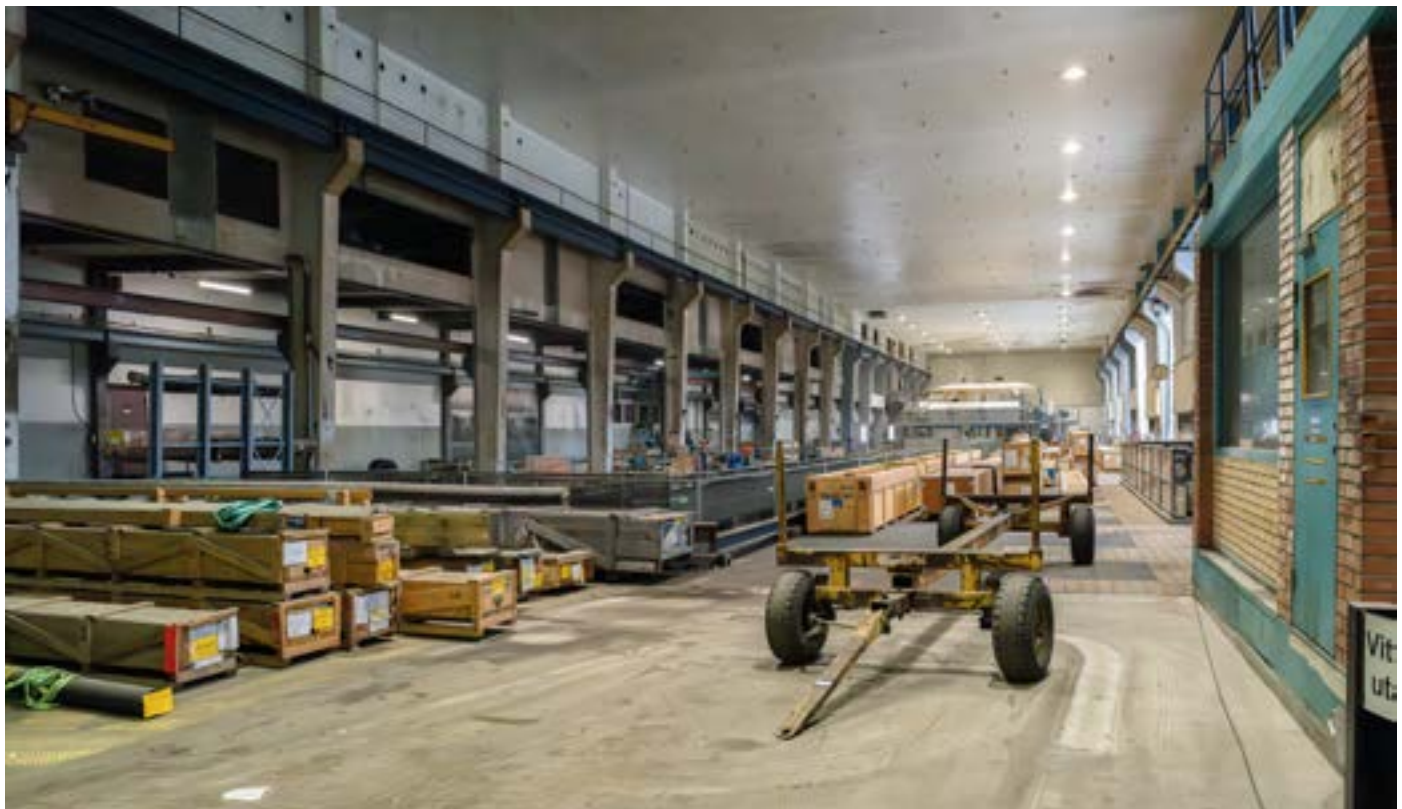
PM 2 1958

PM 2 2007

Inte utan en stor dos av nostalgi minns jag PM2. Häromdagen stod Carita och jag i den stora hallen och stirrade på det nakna fundamentet där det för inte så många år sedan stod en fantastisk pappersmaskin. PM2 har alltid kallats utvecklingsmaskin. De flesta av de lönsamma produkterna som Holmen Paper lever på idag utvecklades på PM2. Viktigt att säga är att den var lönsam under alla sina år. Den offrades bort för att rädda produktionen på PM12 och egentligen rädda Hallsta Pappersbruk och de arbetstillfällena vi har kvar idag.

Aleksandar Srndovic

2023

■ HALLSTAVIKSDAGEN

Arets Hallstaviksdag blev en succé både när det gäller antalet utställare och antalet besökare. Dessutom var det vackert väder vilket var en oväntad bonus denna sommar.

Pappers avd 68 deltog tillsammans med Kommunal och Byggnads. Avd 68 bjöd på grillad korv med bröd. Naturligtvis fanns där också flera nummer av Pappersmagasinet och annan facklig information. Det är ett bra tillfälle att prata med folk under trevliga former.

På scenen uppträdde lokala artister och det fanns allt från folkmusik till pop, rock och country. Hela centrumtorget var fyllt av företag och föreningar som visade sin verksamhet. Holmen ordnade guidade turer på bruket med bussar från centrum. På skördemarknaden kunde man köpa lokalt producerade matprodukter. Lokala författare sålde sina böcker. Ja allt är lokalt på Hallstaviksdagen och det ingår i syftet som är att visa upp allt som finns här i Häveröbygd.

Det blev en jättetrevlig dag som Häveröstiftelsen arrangerade för trettonde gången.

Carita Holmberg

Emma Sjögren, Ulrika Enlund, Boris Srndovic serverar korv.

Folkvimmel på centrumtorget.

Daniel Norén underhöll från scenen

Christer Hallingström från kommunal.

Hos Tempe Hallstavik kunde man provsmaka produkter.

Jimmy Back, Emil Persson och Markus Persson från Byggnads.

Hela gänget i Avd 68:s monter. Fouad Chamoun, Tserenkhuu Byambadorj, Erik Narloch, Emma Sjögren och Boris Srndovic.

I slutet av 1988 redovisar Byggnadsnämnden ett förslag till ny dragning av Tulkavägen, detta för att flytta bort den tunga trafiken från Carl Wahrensväg. Ett resultat av det nya förslaget är att restaurang Utsikten måste rivas och en epok går i graven.

Utsikten byggdes under 1918-1919 av Salle och Anna Forsberg och öppnades året efter. Eftersom Salle drev en taxi-rörelsen fick Anna huvudansvaret för kaféet. Utsikten var den första riktiga restaurangen i Hallstavik och en för sin tid förnämlig servering. Från Utsikten var det inte långt till biografen på Folkets Hus. Det gjorde att ungdomarna ofta samlades på Utsikten före och efter bioföreställningen. 1928 uppstod en schism mellan Utsikten och ungdomarna och en bojkott inleddes i april mot kaféet. Salle Forsberg vände sig då till Pappers avd 68 och bad om en försäkran att avdelningen ej stod bakom en bojkott. Ordföranden Erik Jansson svarade med ett brev den 2 juni att han ”hade äran att meddela att någon bojkott eller blockad mot edert café ej blivit utfärdad av undertecknad avdelning”.

Utsikten övertogs senare av John Åström som byggde ut baksidan till en festlokal och även inredde ett bageri i käl-

laren. Efter Åström var det Hans och Dagmar Eriksson från Östhammar som drev restaurangen. I augusti 1964 slutar Sture och Signe Otterhem med sin verksamhet i Folkets Hus restaurangen och tar istället över driften på Utsikten. Från och med 1974 är det sonen Christer Otterhem som arrenderar restaurangen fram till dess rivning i april 1990. Under en viss period fungerade Utsikten även som pensionat med uthyrning av rum, inte minst till besökande vid pappersbruket. Som ersättning för Utsikten byggdes en ny servering – dagens Blå Krogen.

Roger Berglund

Maria och Anders utvärderar Arbetsmiljökursen

Aedes sticticus.

Få har undgått den. Sticticus är det vetenskapliga, och väldigt passande namnet på sommarens mest impopulära artist. Översvämningsmygga eller Attackmygga är andra benämningar. Ingen har väl missat hur ettrig Sticticus är!? Medan de vanliga myggen cirkulerar lite går de här små jäklarna på direkt! Dessutom aktiva i både solsken och regn – och kan flyga flera mil från sina kläckningsplatser! Små, ettriga och med kliande bitt! Som ett resultat av den regniga sommaren kläcks de här blodsgarna i vattensamlingar i den regnsjuka marken. Inte för att det var mycket bevänt med sommaren men nu hoppas man nästan ändå på en köldknäpp för att bli kvitt eländet.

Apropå köld, då kan det vara bra med ved...Vi planerar nu för en ny motorsågskurs då flera medlemmar visat intresse för en sådan. En introduktion inför den kommande kursen blir den 23 november. Då går vi översiktligt igenom kursen och kollar igenom vilken utrustning deltagarna har och om kompletteringar behöver göras – sedan är det tänkt att kursen ska komma igång en bit in på det nya året. Anmäl ert intresse på expeditionen redan nu!

I föregående Pappersmagasin skrev vi om att två skyddsombud som hade gått första steget av två på Arbetsmiljökursen. Vi lovade då att återkomma med vad de tyckte om kursen när den var avklarad. Jag pratade med Maria Kärkkäinen, som ju var en av de två, om vilket intryck hon fick av kursen. Maria uttryckte något som alltid är ett dilemma vid ett kursarrangemang, där både nya och mer erfarna deltar, vilket är att hitta den nivå som passar alla och som alla kan acceptera. Det får alltså inte bli för mycket fikontermer och gå för fort fram men inte heller bli för långsamt och basic för då tröttnar alla. Men den andra delen av kursen var enklare då det blev mindre specialiserade frågor som alla hade mer erfarenhet av och då enklare för alla att relatera till.

När vi ändå är igång och pratar skydd kan också nämnas den SHSO-konferens (samordnande skyddsombud) som går på Runö den 19-22 september. Där kommer Garda och Micke Holmberg att delta från avd 68.

Planeringen för en ny lokal facklig grundkurs, FGU, är igång med samma upplägg som senast (vad det ser ut som till dags dato åtminstone). Det som lite grann kan

räknas som nytt är att vi kör ytterligare en FGU samma år – vi avklarade ju en i maj/juni. Ambitionen är att hinna med att ge så många som möjligt av de nyare anställda chansen att få en bra facklig grund, inte bara genom en bra facklig introduktion, utan också en riktigt bra grundutbildning.

Inriktningen är att vi ska kunna köra igång under november.

Till sist några rader om den FGU vi avslutade i juni. Den tredje dagens kursande blev i form av ett studiebesök i Stockholm. Kursdeltagarna fick själva välja mellan några olika alternativ – den här gången blev det riksdagen.

Framme vid Östra station vandrade vi ned mot riksdagen och dess entré mot Riksgatan, där man går igenom ”Triumfbågen” från Drottninggatan. Det här var dessutom under den stekande delen av sommaren, innan det eviga monsun-regnandet började. Vid entrén tog Leif Nysmed emot och visade vidare mot vaken där vi registrerade oss och fick våra namnskyltar. Skönt att få komma inomhus! Vår guide Leif är riksdagsledamot för (s), sitter i Civilutskottet och är även ersättare i EU-nämnden. Vi visas runt i riksdagshusets olika delar medan Leif berättade

initierat och intressant om husets bakgrund och de olika delarna. Tidigare har tex riksbanken huserat här. Naturligtvis kom vi också in på hur det fungerar i riksdagen, tex varför man sitter där man gör i plenisalen. Givetvis kom också Leif in på en del politiska resonemang, varför det är viktigt med demokrati och varför han har valt att engagera sig i just sitt parti.

Efter en mycket välbehövlig lunch traskade vi vidare till Olof Palmes gata där Pappers förbunds kontor ligger. Här mötte förbundets 2:e vice ordförande P-A Pettersson upp.

Vi bjöds runt på en rundtur även på förbunds kontoret, lite glest var det väl så här dagarna innan midsommar, men några var där. Efter det att P-A har uppmanat oss att ta glass i frysen satte vi oss vid styrelsebordet. Här berättade P-A om förbundets uppbyggnad, arbete och vad som är aktuellt. En och annan fråga kompletterade gruppen med. Efter en dryg timme är det dags att lämna för hemfärd. Några inser att det är bra med lite extra färdkost och går en sväng till frysen först.

Sammanfattningsvis en intressant men varm dag – dock utan sommarens mest populära!

Anders Lidén

Samling kring Riksdags talarstol

Även kroppsarbete ska ge en anständig allmän pension

I runt tio år har jag funderat på att renovera badrummet i gäststugan på landet. Mycket har kommit i mellan, men i våras skred jag till verket. Ut med det gamla, in med det nya. Hur svårt kan det vara att få stil på ett rum på drygt två kvadratmeter? Inte särskilt, men gräsligt tungt, dammigt, kladdigt och hälsofarligt. Renoveringen utfördes på helgerna och på vardagarna arbetade jag med en ny pensionsrapport. Efter drygt en månad var projekten klara. Resultatet blev: Ett fräscht badrum, kraftig och ihållande smärta i vänsterbenet och en rapport som visade att 45 procent av lönen i allmän pension är det nya normala.

För att lyfta pensionen till 60 procent av lönen, som var målsättningen när dagens pensionssystem klubbades av riksdagen 1994, inom ramen för nuvarande regler skulle kräva att de flesta av oss skjuter upp pensioneringen tills vi har passerat vår 70 årsdag.

Ingen omöjlighet för en försäkringstjänsteman som fyllt

57 år där arbetsdagens största fysiska ansträngning är att ta sig till och från kontoret. Däremot hade det varit en prövning om PRAO-perioden som plattsättare hade blivit en tillsvidareanställning.

Våra kroppar och arbeten skiljer sig åt, vilket gör att vi har olika förutsättningar att klara av de villkor som gäller för att skaffa en anständig pension. Och det har blivit svårare och allt fler riktar välgrundad kritik mot det allmänna pensionssystemet. Svaret från ansvariga politiker och myndigheter har ofta varit tondövt; jobba längre!

Visst, rent teoretiskt höjer en förlängning av arbetslivet pensionen, men verkligheten ser annorlunda ut. Även om allt fler har både fysisk och intellektuell kapacitet att förlänga sitt arbetsliv är de många som varken kan på grund av ohälsa eller får fortsätta att arbeta. Det är ett faktum att personer som har fyllt 50 år har svårt att skaffa sig ett nytt arbete och efter fyllda 60 år har porten till arbetsmarknaden slagits igen för stora grupper. Arbetsmiljön är en annan faktor som i många fall försvårar möjligheterna att förlänga arbetslivet även om viljan finns. Dessutom är det ekonomiska utbytet av att skjuta upp pensioneringen helt eller delvis verkningslöst för stora grupper löntagare på grund av att garantipensionen sänks när inkomstpensionen ökar.

I likhet med mitt badrum är det inte särskilt svårt att fräscha upp det allmänna pensionssystemet. Tre åtgärder behövs, utöver den hittillsvarande bristvaran, politisk handlingskraft. För det första en höjning av pensionsrätten från 17,205 till 18,5 procent, som avgör hur mycket vi tjänar in till pension. För det andra måste en så kallad gas monteras i systemet som fördelar överskottet. För det tredje en modernisering av garantipensionen som stärker arbetets värde för pensionen. Prislappen för reformpaketet är drygt 15 miljarder kronor. Det motsvarar knappt 5 procent av den samlade avgiftsintäkten till pensionssystemet, men skulle ge mycket pension för pengarna.

Håkan Svärdman, pensionsexpert på Folksam

(Ovan nämnda rapport Svenskarnas pensioner allmänna pensioner faller som en sten. Vad krävs för att vända utvecklingen? går att ladda ned från Folksams hemsida.)

BÖRJA LAJVA PENSIONÄR

Börja preppa för framtiden redan nu. Hur mycket pension behövs för att ha det så här mysigt? Följ oss på Insta eller FB för bra tips om din tjänstepension.

VÄLJ EN SCHYSST PENSION!

**FOLKSAM•LO
PENSION**

New York

- The Big Apple

Frihetsgudinnan

Att resa till New York eller The Big Apple som många kallar den fascinerande staden var aldrig min dröm. Jag är mer intresserad av europeiska stora städer. Men som vanligt i en ”demokratisk process” blev jag överröstad av min familj.

Efter en hel del administrativa uppgifter flög vi med Delta Air till New York och JFK-flygplats. Åtta långa timmar kortades något med en hel del sömn och ett par filmer. Polis- och tullkontroll gick ganska smidigt. Vi väntade i kön bara 40 minuter. Därefter åkte vi först med Air Train några stationer fram till Jamaica station där vi hoppade på tunnelbanan till Manhattan. Efter ca 11 stationer var vi framme och checkade in på hotell The Manhattan at Times Square (MTS). Ett helt vanligt hotell med ett fantastiskt läge. Det låg knappt 200 m från Times Square. En noggrann planering som gjordes redan i Hallsta skapade oss möjligheten att se otroligt mycket i staden. Vi köpte 7-dagars tunnelbane- och busskort och förflyttade oss mellan attraktioner både billigt och effektivt. Genom inköp av New York CityPASS® tickets kunde vi väldigt förmånligt köpa biljetter till de största och dyraste sevärdheterna. På köpet slapp vi köa och vann väldigt mycket tid.

Vi besökte: Frihetsgudinnan och Ellis Island – ett imponerande monument och museum. Redan på förmiddagen tog vi oss upp till 86:e våningen och fick en panoramautsikt över sex stater från New Yorks högsta utsiktsplats utomhus i 360 grader. Där såg vi hur New York är fascinerande på alla sätt och vis. Samma kväll åkte vi hiss i en annan byggnad – Top of the rock. Rockefeller's höga skyskrapa. Där kunde man uppleva staden på natten med all glamour. Vi besökte två fantastiska museum - American Museum of Natural History, världsberömt naturhistoriskt museum som dessutom är det största naturhistoriska museet i världen och har bland annat avdelningar för botanik, geologi, paleontologi, zoologi, etnografi, antropologi. Den andra vi besökte var Solomon R. Guggenheim Museum med sin fina moderna konst. Förutom konsten så bjöd själva byggnaden en häftig upplevelse i arkitektonisk bemärkelse.

Vi besökte även Ground Zero monument – två fantastiska byggnader som påminner om enorm sorg skapad av de onda människorna.

Att sätta sig på bänken i Central Park och äta en god macka var en riktigt fin upplevelse. Apropå maten kan det nämnas att den är dyr tack vare den svaga kronan. En vanlig hamburgare kostar ca 150 kr (McDonalds) och på de bättre ställena kostar det ca 300 kr. Pizza i Little Italy betalade vi ca 250 kr. Köttträtt på samma restaurang kostade ca 765 kr. Cappuccino kaffe kostade 54kr.

Folk i New York är väldigt vänliga. Behöver man hjälp med guidning ställer de upp osjälviskt.

Värt att besöka är stadsdelarna China Town, Little Italy och Greenwich Village med sina små pittoreska hus som är ren kontrast till Manhattans stora skrapor och neonen. Vi besökte även Wall Streets område. Många fina kyrkor finns i staden. Den finaste tyckte vi var St. Patrick's Cathedral.

Näst sista dag fick min fru tag på biljetter till Broadwaypjäsen *Some Like It Hot*. Den spelades på Shubert Teatre. En gammal teater med mycket stil och historia. Fantastisk upplevelse. Ett måste när man är i New York! Tyvärr blev det ingen NBA-match för mig. Det kommer bli nästa gång då jag som var skeptisk innan resan verkligen vill komma tillbaka.

Empire State Building

Fantastisk vy över New York från Empire State Building

Pjäsen Some Like It Hot på fina Shubert Theatre

Ivan på Brooklyn Bridge

Bronstjuren vid Wall Street(Charging Bull)

Enligt experterna världens godaste hamburgare (Emily Brooklyn) - och den var så god

Ground Zero- en sorgsen och viktig plats

Fakta om New York City

Land: USA

Delstat: New York

Språk: Engelska

Grundad: 1624

Folkmängd: 8,5 miljoner

Yta: 1 213,40 km²

Valuta: Dollar

Tidszon: EST

Solomon R. Guggenheim Museum

Times Square - dygnet runt fullt med folk

NR 2 KRYSSLÖSNING

S	O	L	S	K	E	N
---	---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 2 är:

1: pris Siv Follstad

2: pris Katarina Jonsson

MATLAGNING

Mustig lammgryta (Indien) - 4 portioner

Ingredienser:

- 1 kg benfri lammstek
  - 2 msk matolja
  - 4 dl vatten
  - 400 g skalade tomater på burk
  - 2 morötter, skalade och skivade
  - 0,5 kg butternutpumpa
  - 250 g steklökar
  - 2 stora gula lökar,
- hackade
- 4 vitlöksklyftor, pressade
  - 1,5 msk riven färsk ingefära
  - 1,5 msk riven färsk gurkmeja
  - 2 hönsbuljongtärningar
  - 1 tsk mald spiskummin
  - 1 tsk mald koriander
  - 3 msk tomatpuré
  - 2 msk mangochutney
  - Salt och peppar

Gör så här

Skär lammsteken i grytbitar. Hetta upp olja och bryn köttet i en stekpanna till de fått fin färg. Lägg över köttet i din Crock-Pot, håll i lite vatten i stekpannan. Låt bubbla några sekunder och håll över på köttet.

Fräs lök, vitlök, ingefära, gurkmeja och de torkade kryddorna i olja och håll i grytan.

Tillsätt tomatpuré och fräs med lite till. Häll i tomater och mango chutney. Smula ner buljongtärningarna och blanda med resten av vattnet. Häll i buljongen som bildats i grytan.

Skala och skär pumpan och morötterna i ca 3 x 3 cm stora bitar. Skala och dela steklökarna. Krossa vitlöksklyftorna och ta bort skalet. Häll över i Crock-Pot-grytan.

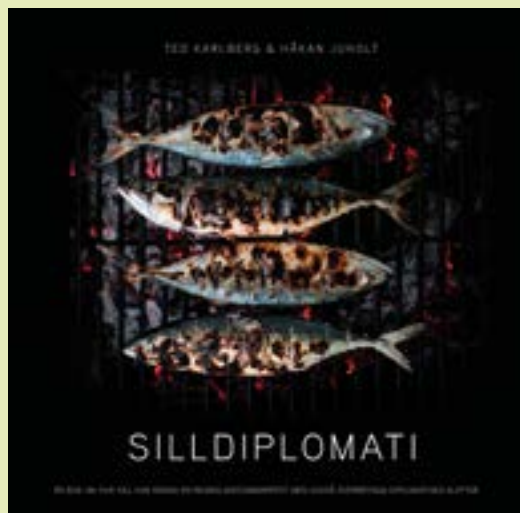
Låt koka under lock tills köttet är helt mört och pumpan är mjuk. Läge låg i 6-8 timmar.

Smaka av med salt och peppar. Toppa grytan med färsk koriander. Servera med ris, papadums eller naanbröd och yoghurt.

Julklappstips

Ted Karlberg och Håkan Juholt träffades genom ett gemensamt intresse för sill. Nu har den lilla fisken tagit deras vänskap över flera kontinenter – och mynnat ut i en bok - en bok som bland mycket annat handlar om berikande och osannolika möten, vilka samtliga haft sillen som huvudrollsinnehavare.

Boken är en fin julklapp till någon som älskar sill, jultradition och fantastiska bilder från Island. Pappers avd 68 medlemmar kan köpa den på expeditionen rabatterad 100 kr. (medlemspris 230 kr). Vi har fem böcker kvar. Först till kvarn gäller!

KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord".

Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen.

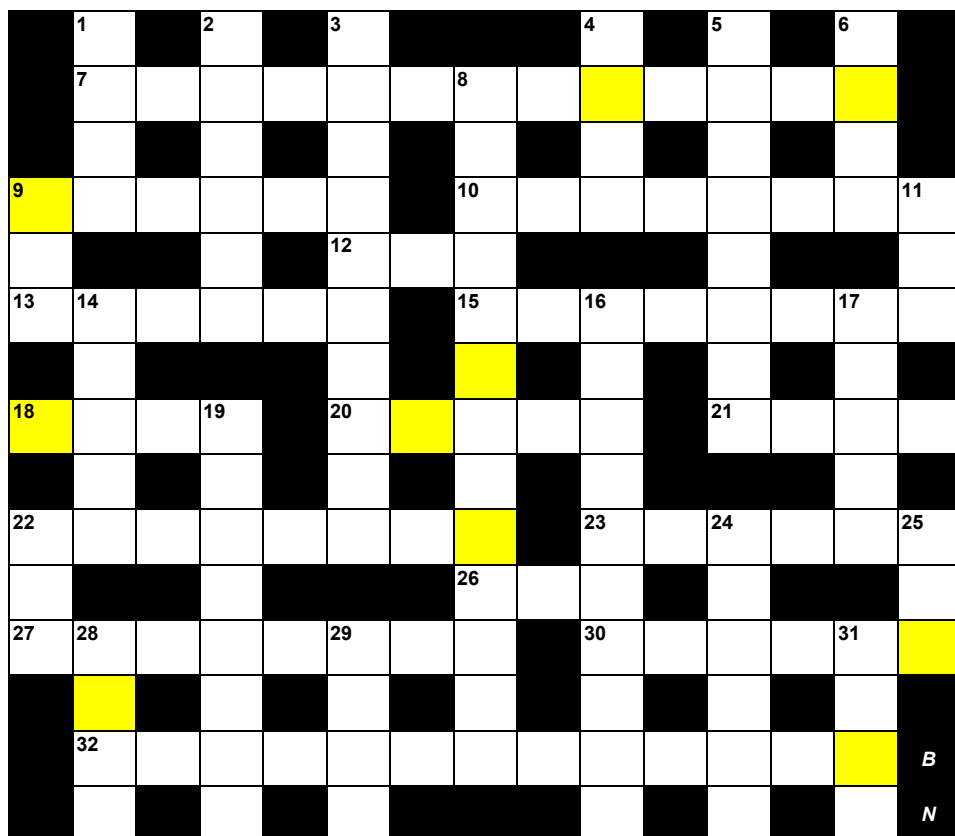
Du kan även maila lösenordet till oss :

avd68@pappers.se

Bland de inlämnade rätta svaren kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter

2: pris 1 st trisslott

Lodrätt

1. Liten pys i Lönneberga
2. Där grisarna dansar polka
3. Textilier under tallrikarna
4. Liknar kilt
5. Svensk vodka
6. Turkgrekisk starkvara
8. Stormakt 1922 - 1991
9. Skal.
11. Mr Nilsson
14. Fem i rad
16. Verkställs på schavott
17. Barnpiga
19. Inställsam lära
20. Stor balja
22. Pyssel
24. Då klubban faller
25. Många i hotell
28. Kwick
29. Galt
31. Typ av strejk

Vågrätt

7. Är Venus ibland	21. Ingenting i Madrid
9. Raritet inom släkten	22. Liten musikblandning
10. Region på spanska ostkusten	23. Vassa vapen och svordomar
12. Fisk som kallas grå	26. Stad i gruva?
13. Stundom	27. Förmodligen
15. Önskad brasa	30. Ideologi bakom Apartheid
18. Trick	32. Liten tropisk frukt
20. Slarvigt målarjobb	

Höstens stormar
kan vara jobbiga!

Beredskapslåda
till medlemspris!

REDIGERARE:

Aleksandar Srndovic

ANSVARIG UTGIVARE:

Pappers avd 68

NÄSTA NR:

December 2023

REDAKTIONEN:

Anders Lidén

Carita Holmberg

Aleksandar Srndovic

Emma Sjögren

Roger Berglund

Lars-Åke Gardehed

KONTAKT:

Pappers avd 68

Tyskavägen 1

763 81 Hallstavik

0175 26 390

www.avd68.com

Tryck: Hallstabil AB Hallstavik 2023